

Nâng cao - tham khảo

ĐÁNH GIÁ HOẠT ĐỘNG TIÊM PHÒNG ĐẠI VÌ CỘNG ĐỒNG VÀ SỰ THAY ĐỔI KIẾN THỨC, THÁI ĐỘ, HÀNH VI CHỦ NUÔI CHÓ MÈO VỀ BIỆN PHÁP TIÊM PHÒNG ĐẠI TRÊN VẬT NUÔI TẠI HUYỆN ĐỨC HUỆ, TỈNH LONG AN TRONG GIAI ĐOẠN 2021 - 2022

Trương Đình Bảo^{1}, Lý Hồng Sơn¹, Nguyễn Thị Thùy Dung¹,
Lê Quang Thông¹, Dương Tiểu Mai¹, Nguyễn Thị Phương Trang¹, Võ Ngọc Thanh²,
Nguyễn Đức Dũng², Trần Văn Thông³, Võ Thị Kiều Oanh⁴, Lê Thị Mai Khanh⁴*

**Tác giả liên hệ email: dinhbao.truong@hcmuaf.edu.vn*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bệnh dại do virus thuộc họ *Rhabdoviridae*, giống *Lyssavirus*, virus hướng thần kinh gây viêm não tuỷ cấp, truyền lây chủ yếu qua vết cắn, cào, liếm của các loài động vật mắc bệnh dại. Tất cả các loài động vật máu nóng đều mắc cảm với bệnh dại đặc biệt là các loài động vật có vú có thể mang mầm bệnh và tàng trữ mầm bệnh trong tự nhiên (Hampson K, 2015). Bệnh dại là bệnh lây truyền giữa người và động vật với chi phí tiêu tốn toàn cầu ước tính hơn tám tỷ đô la mỗi năm (WHO, 2018a). Hậu quả của bệnh thường gây chết thú và người, trong đó trẻ em được đánh giá là một trong những nạn nhân chính. Hơn 90% ca bệnh dại ở người đều có yếu tố liên quan đến việc tiếp xúc mầm bệnh dại từ chó, chủ yếu thông qua vết cào xước hoặc vết cắn, và khi các triệu chứng xuất hiện, tỷ lệ chết gần như là 100% (WHO, 2018b). Tuy nhiên, bệnh dại là một bệnh có thể phòng ngừa bằng vaccin, theo ước tính mỗi năm có khoảng 29 triệu người được tiêm phòng sau phơi nhiễm. Bệnh dại thường ảnh hưởng nghiêm trọng lên các cộng đồng dân cư sinh sống ở các khu vực hẻo lánh khó tiếp cận hệ thống y tế hiện đại. Ước tính khoảng 80% số ca được ghi nhận chủ yếu ở khu vực nông thôn và hơn 40% các ca chết vì bệnh dại là trẻ em dưới 15 tuổi (WHO, 2018b; Knobel DL., 2005). Do đó, quản lý và kiểm soát bệnh dại rất quan trọng cho sức khỏe con người và thú nuôi. Theo thống kê, hàng năm trên thế giới có khoảng 59.000 ca tử vong do bệnh

dại (Hampson K. 2015) dù có rất nhiều chương trình giám sát, kiểm soát bệnh dại thông qua các chương trình tiêm phòng cho động vật hoặc loại bỏ/quản lý đàn chó hoang nhằm giảm yếu tố nguy cơ mắc bệnh dại trên người. Trong khi chi phí điều trị sau phơi nhiễm khá cao thì chi phí tiêm phòng cho quần thể chó lại thấp, nên biện pháp thứ hai được đánh giá là một chiến lược hàng đầu để giảm thiểu nguy cơ bệnh dại cho người với chi phí thấp. Các mô hình dịch bệnh và kinh nghiệm thực tiễn trên thế giới cho thấy tỷ lệ bao phủ vaccin ổn định ở mức 70% trong quần thể chó là đủ để hạn chế việc truyền lây bệnh trong quần thể chó và từ chó sang người (WHO, 2018b; Coleman PG, 1996).

Trong giai đoạn 2017 đến 8/2021, Việt Nam ghi nhận 378 ca tử vong vì bệnh dại ở 52/63 tỉnh thành cả nước. Tỷ lệ chó được tiêm phòng khác biệt giữa các tỉnh thành trong cả nước, một số khu vực ghi nhận tỷ lệ này dưới 50%. Tỷ lệ bao phủ vaccin thấp là nguy cơ rất cao cho sự xuất hiện bệnh dại (National Institute Of Hygiene And Epidemiology, 2021).

Long An là tỉnh có địa bàn tương đối rộng, người dân nuôi chó, mèo với mục đích nuôi làm cảnh, trông giữ nhà, giữ trại chăn nuôi... theo phương thức thả rông chiếm tỷ lệ cao. Từ 1/2019 đến 6/2022, trên địa bàn tỉnh Long An xảy ra 7 trường hợp người tử vong do bệnh dại và phát hiện 8 trường hợp chó, mèo mắc bệnh dại, nghi dại.

¹ Khoa Chăn nuôi Thú y, Trường Đại học Nông Lâm Tp. Hồ Chí Minh

² Công ty Boehringer Ingelheim - Việt Nam

³ Trạm thú y huyện Đức Huệ, Long An

⁴ Chi cục Chăn nuôi, Thú y và Thủy sản tỉnh Long An